

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/192790,Rocznica-egzekucji-publicznych-dokonanych-przez-Niemcow-w-Krowodrzy.html>
18.05.2024, 20:13

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy

20 października 2023 r. w Krakowie odbyła się uroczystość ku czci 20 Polaków rozstrzelanych 20 października 1943 r. przy Młynówce Królewskiej i 10 ofiar egzekucji dokonanej 29 października 1943 r. przy ul. Prądnickiej.

Wydarzenie rozpoczęło się złożeniem kwiatów na miejscu rozstrzelania przy ul. Prądnickiej (k. wiaduktu kolejowego, przed nasypem). Na miejscu stracenia Polaków, hołd oddali m.in. radni Dzielnicy V Krowodrza. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował dr Michał Wenklar oraz dr Marcin Chorążki z krakowskiego Biura Badań Historycznych IPN. Szczególnie ważnym uczestnikiem wydarzenia był bezpośredni świadek egzekucji.

Następnie złożono kwiaty pod pomnikiem przy parku Młynówka Królewska na wysokości przedszkola samorządowego, które poprzedziło okolicznościowe przemówienie dr. Wenklara.

Uroczystość zakończyła dyskusja o specyfice egzekucji krowoderskich dr. Marcina Chorążkiego z krakowskiego IPN z zastępcą kierownika Oddział ul. Pomorska MK Tomaszem Stachowem w gościnnych progach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4 w Krakowie.

Organizatorem obchodów była Rada Dzielnicy V oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 z ul. Urzędniczej. Partnerami: Muzeum Krakowa oraz Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie.

Egzekucje w Krowodrzy

W Generalnym Gubernatorstwie nastąpiła eskalacja represji, czego wyrazem był dekret Hansa Franka z 2 X 1943 r., dotyczący *zwalczania zamachów na niemieckie dzieło odbudowy w Generalnym Gubernatorstwie*.

Zanim do tego doszło przez polską prowincję przeszła fala pacyfikacji wsi. W wyniku akcji niemieckiej śmierć poniosło setki osób, które zginęły w licznych obławach, egzekucjach i pacyfikacjach. Tysiące zostało aresztowanych i znalazło się w obozach koncentracyjnych, część spośród nich nigdy nie wróciła do domów.

Celem tych działań było zastraszenie Polaków, a także podcięcie zaufania społeczeństwa do podziemia zbrojnego. Niektórzy oskarżali bowiem partyzantów o narażanie ludności cywilnej na niemieckie represje. Podjęte akcje nie przyniosły jednak pożądanego skutku. Konsolidacja struktur Polskiego Państwa Podziemnego, a także klęski niemieckie i

perspektywa coraz bardziej prawdopodobnego wyzwolenia Polski spod okupacji, doprowadziły do wzrostu oporu społecznego.

W efekcie Hans Frank wydał rozporządzenie, które miało formalnie sankcjonować wszelkie, zakrojone na jeszcze większą skalę, akcje policyjne. Nie ustały pacyfikacje wsi, ale ponadto od października 1943 r. do lata 1944 r. na ulicach miast i wsi położonych w GG dochodziło do publicznych egzekucji zakładników, których nazwiska widniały na rozklejanych tzw. „afiszach śmierci”. Sądy specjalne złożone z funkcjonariuszy policji, skazywały na karę śmierci członków podziemia, nielegalnych handlarzy żywnością, ludzi ukrywający Żydów i wielu innych łamiących niemieckie, okupacyjne prawo Generalnego Gubernatorstwa. Za każdego zabitego Niemca, niezależnie od tego, czy była to zbrodnia pospolita, czy też akcja podziemia, przed plutonem egzekucyjnym policji porządkowej (Orpo) stawano 10 zakładników.

Egzekucje publiczne polegały na zamykaniu na czas ich przeprowadzenia całych ulic. Tak przeprowadzono każdą spośród tych wykonanych przy ulicach Prądnickiej, Mazowieckiej, Botanicznej, a także w Wieliczce, Zakopanem, Tarnowie i innych miejscach. Ciała zamordowanych były wystawiane na widok publiczny celem zastraszenia lokalnej społeczności.

20 października 1943 r. ok. 6.30 rano niemieccy funkcjonariusze policji porządkowej wykonali egzekucję na dwudziestu polskich więźniach, którzy zostali przywiezieni z więzienia zlokalizowanego przy ul. Montelupich. Więźniowie byli zakładnikami, którzy zginęli w wyniku represji za śmierć urzędnika Arbeitsamtu nazwiskiem Wierzchoślawski. Ciała zamordowanych zostały zabrane samochodem ciężarowym w nieznanym kierunku. Nazwisk ofiar nie ustalono.

29 października 1943 r. wczesnym popołudniem funkcjonariusze niemieckiej policji porządkowej rozstrzelali dziesięciu więźniów za wiaduktem kolejowym przy nasypie koło ul. Prądnickiej. Ofiary zostały przywiezione z więzienia przy ul. Montelupich i byli zakładnikami wyznaczonymi na wypadek jakiegokolwiek zamachu lub napaści na niemieckich mieszkańców Krakowa. Zginęli, ponieważ dzień wcześniej nieznanymi sprawcami zastrzelili Volksdeutscha nazwiskiem Kostka. Ciała zamordowanych zostały zabrane samochodem ciężarowym w nieznanym kierunku. Nazwisk ofiar nie ustalono.

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy.
Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy.
Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy.
Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji publicznych dokonanych przez Niemców w Krowodrzy. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Rocznica egzekucji
publicznych
dokonanych przez
Niemców w Krowodrzy.
Fot. Żaneta Wierzgacz
(iPN)

Rocznica egzekucji
publicznych
dokonanych przez
Niemców w Krowodrzy.
Fot. Żaneta Wierzgacz
(iPN)